

На рачун невладиних организација (НВО) у Србији годишње легне минимум око 150 милиона евра.

Невладином сектору је само из државног буџета у 2010. исплаћено 93 милиона евра, док је тешко утврдити колике су биле њихове међународне донације, али су износиле више десетина милиона евра.

Спорни критеријуми

Имајући у виду колики је новац у игри, не би требало да чуди што повремено у јавност испливају сукоби између челника појединих НВО. Последњи случај везан је за председницу Фонда за хуманитарно право Наташу Кандић, коју из невладиног сектора у Републици Српској оптужују да је потрошила 2,5 милиона евра намењених за оснивање РЕКОМ-а.

У Србији су тренутно регистрована тачно 13.343 домаћа и 54 представништва страних невладиних удружења. Без обзира на то што носе одредницу „невладине“ највећи донатор тих организација Влада Србије.

Директорка Центра за развој непрофитног сектора Јасна Филиповић наводи да је само у 2010. години НВО из републичког буџета додељено 47 милиона евра, а око 46 милиона евра из каса локалних самоуправа. Она није могла да прецизира колике су донације из међународних фондова. Филиповићева је указала и да критеријуми за доделу донација невладином сектору остављају простор за бројне злоупотребе, а како тврди, спорно је и то ко све данас у Србији има статус невладине организације.

Ни у самим НВО не желе јавно да говоре о висини донација из иностранства, али незванично признају да се ради о десетинама милиона евра на годишњем нивоу. Бројни челници НВО нису ни пристали да причају о свом пословању и начину финансирања.

Три човека и 17 евра

Директорка НВО „Урбан ин“ из Новог Пазара Аида Ћоровић каже да су се последњих година у Србији намножила разноразна удружења, која се само формално називају невладиним организацијама, а у ствари су типичне „партијске испоставе“.

- Тим називи НВО политичке странке преко министарстава, на чијем челу су њихови кадрови, деле огроман новац из буџета. Због таквих муљања, пре свега са државним парам, направљен је лош имиџ у јавности да су НВО велики профитери. Ја се 20 година бавим овим послом и тврдим да озбиљне НВО не долазе лако до новца, траже се квалитетни пројекти - наводи Ћоровићева.

Према њеним речима, озбиљне НВО инсистирају годинама на кодексу и транспарентности дељења новца из буџета „јер је само из тог извора могуће муљање око финансирања невладиних организација“.

- Навешћу вам пример злоупотребе са локалног нивоа из Новог Пазара, где је у 2008. за невладин сектор било предвиђено пола милиона евра. Ниједна локална НВО није видела ни динара! Зато што је тај новац дељен неким удружењима, чије је руководство политички блиско са људима из градске управе. Тад су новац добили Национални савет Бошњака, Исламска заједница Србије и Спортски савез Санџака, чији је шеф у то време био један од блиских сарадника Сулејмана Угљанина - прича Ћоровићева.

Она тврди да су такве „махинације“ апсолутно немогуће ако су донатори међународни фондови, који траже конкретне пројекте и имају озбиљне процедуре за транспарентну доделу средстава.

Иначе, да бисте основали НВО, према Закону о удружењима из 2009, потребно је најмање три човека. НВО у потрагу за новцем од министарстава, донатора и фондација може да крене чим уплати 1.750 динара за регистрацију удружења.

СПЦ добила највише новца

Српска православна црква, која има статус невладине организације, од Владе Србије је у протекле три године кроз разне донације добила 2.129.357 динара, односно око 20 милиона евра. Лане је на рачун СПЦ исплаћено око шест милиона евра. Упола мање новца из републичког буџета отишло је 2010. у касу Црвеног крста Србије, који такође има статус НВО.

Аутори **Биљана Бојић/Ненад Чалуковић**

(Прес)